

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๖

เรื่องพิจารณาที่ ๕๖/๒๕๕๕

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๖

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของนายวราเทพ รัตนากร รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลง เฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) และ (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕) หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงในเบื้องต้นฟังยุติได้ว่า นายวราเทพ รัตนากร รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง เคยเป็นบุคคลที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาให้จำคุกเป็นเวลา ๒ ปี ปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษ ๒ ปี ในคดีหมายเลขท้าย ๒ ตัว และ ๓ ตัว ตามคดีหมายเลขดำที่ อม. ๑/๒๕๕๑ และคดีหมายเลขแดงที่ อม. ๑๐/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๒ ซึ่งนับเวลาจนถึงปัจจุบันนี้ยังพ้นโทษไม่เกิน ๕ ปี อีกทั้งไม่ใช่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษในระหว่างยังพ้นโทษไม่เกิน ๕ ปี นับแต่วันที่ศาลได้มีคำพิพากษา ต่อมาผู้ถูกร้องได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ กรณีจึงเกิดมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง เฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) และ (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕) หรือไม่

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๙ ว่าด้วยคณะรัฐมนตรี แล้ว โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ บัญญัติไว้ว่า ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอกการลงโทษ เว้นแต่เป็นกรณีที่เกิดยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอกการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๔) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจตามมาตรา ๑๕๘ หรือมาตรา ๑๕๙

(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๗๔

(๖) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๘๓

(๗) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ หรือมาตรา ๒๖๙

(๘) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

นอกจากเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามวรรคหนึ่งแล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๗๑ วรรคสี่ ด้วย

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๑ และมาตรา ๙๒ มาใช้บังคับกับการสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๓) (๕) หรือ (๗) หรือวรรคสอง โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย

เห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ ดังกล่าวนี มีเจตนารมณ์มุ่งหมายใช้บังคับกับบุคคลในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีอยู่แล้ว และหากเกิดเหตุใดเหตุหนึ่งตามความใน (๑) ถึง (๘) ขึ้นในระหว่างหรือขณะที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีอยู่นั้น ก็ให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ดังนั้น ความในมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) จึงต้องบังคับใช้ในกรณีที่บุคคลนั้นขณะดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีอยู่แล้วได้มีคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอกการลงโทษก็ตามความเป็นรัฐมนตรีต้องสิ้นสุดลงทันที เห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) จึงนำไปปรับใช้กับความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องไม่ได้ เพราะผู้ถูกร้องมิได้ต้องคำพิพากษาของศาลให้จำคุกในขณะดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรี ส่วนกรณีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗๔ (๕) ที่บัญญัติว่า “ไม่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีก่อนได้รับแต่งตั้งไว้ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ” บทบัญญัติของมาตรานี้จะต้องเป็นเหตุที่เกิดขึ้นมาก่อนกับบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรี ซึ่งเป็นคนละขั้นตอนกับบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีแล้ว เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบถ้อยคำของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) กับมาตรา ๑๗๔ (๕)

แม้ตัวบททั้งสองมาตราจะใช้คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” เหมือนกันก็ตามแต่เห็นว่ามีความมุ่งหมายแตกต่างกัน มีเหตุผลในการสนับสนุนก็โดยที่พิจารณาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เดิมรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๔๐ มาตรา ๒๐๖ (๕) กำหนดคุณสมบัติและข้อห้ามในการเข้าสู่ตำแหน่งว่า “ไม่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกสองปีขึ้นไป” ส่วนรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗๔ (๕) แก้ไขใหม่เป็นว่า “ไม่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีก่อนได้รับแต่งตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ” แต่มีหลักการคงเดิม กล่าวคือ ต้องเป็นการจำคุกจริง ซึ่งปรากฏอยู่ในรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๓๓/๒๕๕๐ วันจันทร์ที่ ๒๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนั้น การตีความคำว่าต้องคำพิพากษาให้จำคุกในมาตรา ๑๗๔ (๕) จะต้องตีความว่าเป็นการจำคุกจริง การจำคุกจริงตามคำพิพากษานั้น หมายถึงศาลจะต้องออกหมายจำคุกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๔ และมีการนำตัวบุคคลนั้นไปคุมขังตามหมายจำคุกเมื่อข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องมิได้ถูกจำคุกเพราะศาลให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี จึงต้องถือว่าผู้ถูกร้องมิได้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกในความหมายของมาตรา ๑๗๔ (๕) แต่อย่างไรก็ตาม นอกจากนี้ ยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาหลายฉบับตัดสินวางหลักไว้เป็นบรรทัดฐานมาโดยตลอดว่า การรอการลงโทษจำคุกยังไม่ถือว่าเป็นการรับโทษจำคุก ประกอบกับได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๖/๒๕๔๒ วินิจฉัยว่า การต้องคำพิพากษาให้จำคุกแต่ศาลให้รอการลงโทษมิใช่เป็นการต้องโทษจำคุก ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลดังกล่าวข้างต้นด้วย

เมื่อผู้ถูกร้องต้องคำพิพากษาให้จำคุก ๒ ปี แต่ศาลให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี ในคดีดังกล่าวข้างต้น จึงต้องถือว่าผู้ถูกร้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามในการเข้าดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรี แต่อย่างไรก็ตาม

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายวราเทพ รัตนากร รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) และ (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕)

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ